

NAPRAFORGÓ

Család- és
Gyermejjóléti Központ

Szakmai program

2020. szeptember

Tartalom

I.	A SZOLGÁLTATÓ ADATAI:	3
2.1	TELEPÜLÉS BEMUTATÁSA	3
2.2	ELLÁTOTTAK KÖRE (AZ ELLÁTANDÓ CÉLCSOPORT SAJÁTOSSÁGAI)	5
III.	A SZOLGÁLTATÁS CÉLJA, FELADATA, ALAPELVEI	7
3.1	AZ INTÉZMÉNY KÜLDETÉSE	7
3.2	A SZOLGÁLTATÁS CÉLJA	8
IV.	A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT FELADATAI	10
V.	A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT, MINT SZAKMAI EGYSÉG SZOLGÁLTATÁSÁRA VONATKOZÓ SZAKMAI INFORMÁCIÓK	11
5.1	FELADATELLÁTÁS SZAKMAI TARTALMA, MÓDJA, A BIZTOSÍTOTT SZOLGÁLTATÁSOK FORMÁJA	11
5.2	A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT EGYEDI JELLEMZŐI	25
VI.	A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT, MINT SZAKMAI EGYSÉG SZOLGÁLTATÁSÁRA VONATKOZÓ SZAKMAI INFORMÁCIÓK	27
6.1	A CSALÁDSEGÍTŐ SZOLGÁLTATÁS CÉLJA, FELADATA, MŰKÖDÉSE	27
6.2	A SZOLGÁLTATÁSOK FORMÁI, KÖRE, RENDSZERESSÉGE	28
6.3	A GYERMEKJÓLÉTI ELLÁTÁS, SZOLGÁLTATÁS	31
6.4	PREVENCIÓ A NAPRAFORGÓ CSALÁD-ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLATNÁL	33
6.5	KERTVÁROSI CSALÁDI SZÁLLÍTÓ SZOLGÁLAT	35
VII.	SZAKMAI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK	35
7.1	A CSALÁD - ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT ÉS A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT KÖZÖTTI EGYÜTTMŰKÖDÉS	35
7.2	A JELZŐRENDSZER MŰKÖDTETÉSE	37
7.3	EGYÉB INTÉZMÉNYEKSEL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS	37
VIII.	AZ ELLÁTÁS IGÉNYBEVÉTELÉNEK MÓDJA	38
8.1	CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT:	38
8.2	CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI SZOLGÁLAT:	39
IX.	JOGVÉDELEM	40
9.1	A SZOLGÁLTATÁST IGÉNYBEVEVŐK JOGAINAK VÉDELME	40
9.2	A SZOLGÁLTATÁST NYÚJTÓK MUNKAVÉGZÉSEL KAPCSOLATOS JOGAINAK VÉDELME	41
9.3	JOGORVOSLATI LEHETŐSÉGEK	41
X.	SZEMÉLYI-, TÁRGYI FELTÉTELEK, TOVÁBBKÉPZÉS	41
	MELLÉKLETEK	45

I. A szolgáltató adatai:

Az intézmény neve: Napraforgó Család- és Gyermejjóléti Központ

Az intézmény székhelye: 1163 Budapest, Cziráki u. 22.

Az intézmény telephelye: 1165 Budapest, Sasvár utca 11.

II. Az ellátandó célcsoport és ellátandó terület jellemzői

2.1 Település bemutatása

Közigazgatási besorolás, megközelíthetőség:

A település Budapest főváros egyik pesti kerülete, mely főként kertváros jellegű, csak néhány kisebb lakóteleppel rendelkezik (Centenárium lakótelep, Jókai úti lakótelep, Újszász utcai – volt szovjet laktanya- lakótelep és a Szent Korona úti lakótelep). Kertvárosi jellege az itt lakók számára emberközel, élhető környezetet biztosít, nagy a zöldfelületek aránya is, mely további jelentős életminőséget javító tényező.

A XVI. kerület az alábbi településrészekből tevődik össze:

- Cinkota
- Árpádföld
- Mátyásföld
- Rákosszentmihály
- Sashalom

A kerület határos a X., XIV., XV., XVII. kerületekkel, jól megközelíthető az Örs Vezér tér irányából (X. és XIV. kerület), Rákosszentmihály a XIV. és a XV. kerületből, Mátyásföld a XVII. kerületből, Árpádföld Csömör felől, míg Cinkota Kistarcsához, és Nagytarcsához helyezkedik el földrajzilag közel.

Lakosságszám, demográfiai adatok (és folyamatok)

A kerület lakosságszáma: Ellentétben az országos tendenciával, 2000 óta kisebb növekedésekkel ill. csökkenésekkel a lakosságszám nagyjából állandónak mondható, 2007 óta

nem esett 72 000 fő alá.

Ezzel a lakosságszámmal a budapesti kerületek középmezőnyében helyezkedik el. Az országos tendenciáktól eltérően lassítja a lakosság elöregedését a kisgyermekes családok magas aránya, illetve az 1000 főre jutó élveszületések – budapesti viszonylatban – magasabb száma. Ettől függetlenül jellemző az időskorú lakosság magas aránya, a kerület lakosságának több, mint negyede 60 év fölötti.

Az országos szintű csökkenés fényében a kerületi tendencia azt is jelzi, hogy a lakosok ragaszkodnak a lakóhelyükhöz, nem jellemző az elvándorlás, illetve a kerület kívánatos lakhely a gyermeket nevelő családok számára, szívesen költöznek ide.

Budapest XVI. kerületének, a népesség megoszlására vonatkozó demográfiai mutatói az alábbiak:

1. sz. táblázat: A település lakosainak korcsoport szerinti megoszlása

Életkor	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0 - 1	610	659	597	619	565	547
1 - 4	2 763	2 860	2 910	2 874	2 872	2 733
5 - 14	7 630	7 748	7 933	8 220	8 307	8 418
15 - 18	2 583	2 558	2 593	2 676	2 798	2 884
19 - 34	12 797	12 595	12 393	12 108	11 812	11 544
35 - 59	27 612	27 431	27 383	27 534	26 854	26 993
60 - X	18 373	18 785	19 018	19 208	20 011	19 926
Összesen	72 368	72 636	72 827	73 239	73 219	73 045

Forrás: Népesség Nyilvántartó in: Átfogó értékelés a Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat 2019. évi Gyermekjóléti és Gyermekvédelmi Feladatainak ellátásáról

2. sz. táblázat: A település lakónépességének korcsoportonkénti megoszlása

Életkor	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0 - 1	610	660	608	624	570	567
1 - 4	2 857	2 953	2 989	2 950	2 949	2 836
5-14	7 578	7 726	7 957	8 233	8 343	8 463
15 - 18	2 576	2 560	2 625	2 693	2 820	2 895
19 - 34	13 287	13 177	12 966	12 811	12 484	12 235
35 - 59	27 550	27 421	27 487	27 644	27 034	27 174
60 - X	18 287	18 757	18 990	19 154	19 990	19 940
Összesen	72 745	73 254	73 622	74 109	74 190	74 110

Forrás: Népesség Nyilvántartó in: Átfogó értékelés a Budapest Főváros XVI. Kerületi Önkormányzat 2019. évi Gyermekjóléti és Gyermekvédelmi Feladatainak ellátásáról

Lakónépesség: A gyermekjóléti, gyermekvédelmi munka, illetve a felnőttekre is érvényes krízisellátás szempontjából nemcsak az állandó bejelentett lakhellyel rendelkezők száma, hanem a kerületben tartózkodók száma is fontos. A két táblázat összehasonlításából kiderül,

hogyan az eltérés a kerületben állandó lakcímmel rendelkezők és az anélkül a kerületben élők létszámában lassú növekedést mutat, mely a szociális és gyermekvédelmi munka szempontjából jelentőséggel bír.

2.2 Ellátottak köre (az ellátandó célcsoport sajátosságai)

A Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ (a továbbiakban: intézmény) kliensköre a XVI. kerületben életvitelszerűen tartózkodó felnőtt korú lakosság, várandós anya, 0-18 éves gyermek (fiatal) és annak családja. A kliensek részben önként kerülnek a Központhoz, részben a jelzőrendszer jelzése által.

Az ellátásban részesülő egyedülálló emberek és családok egy részére jellemző a hátrányos szociális helyzet, rossz anyagi-, és lakhatási körülmények, aluliskolázottság és az alacsony érdekérvényesítés.

Kedvezőbb a fővárosi és az országos átlagnál a kerületben regisztrált munkanélküliek aránya is (bár ez az adat nem egyezik az összes kerületi munkanélküli számával, hiszen nem minden munka nélkül lévő lakos jelenik meg a munkaügyi központban).

A lakásállomány jónak mondható országos viszonylatban, a kerületben összefüggő szegénynegyed, szegregátum nincs, a mélyszegénységben élők aránya alacsony. A kerület tehát sok tekintetben kedvező életfeltételeket kínál az itt élőknek. Ugyanakkor a lakhatási szegénység problémái kerületünkben is jelen vannak, mely nem csupán alacsony komfort fokozatú lakásokat, hanem olyan albérleti konstrukciókat is jelentenek, mely a bérlőkre nézve és a kínált szolgáltatáshoz képest aránytalan és eltúlzott anyagi terhet jelentenek, így nagy fokú létbizonytalanságot és kiszolgáltatottságot, gyakran változó bérlőket eredményeznek. A *leszakadó, vagy már mélyszegénységben* élő társadalmi csoportok jelenléte a kerületben az országos szinthez képest jóval alacsonyabb, mégis rendkívül fontos, hogy találjanak helyben olyan intézményt, mely számukra elérhető. A Polgármesteri Hivatal Szociális Irodája és a Magyar Vöröskereszt helyi szervezete mellett a Napraforgó Központ ilyen intézmény. Amennyiben ez a populáció ellátatlan marad, ez megjelenik és súlyos nehézségeket generál a kerület egyéb intézményeiben is. Amennyiben pedig kiskorút is nevelnek a mélyszegénységben élő családok, az a problémák generációk közti átörökítését valószínűsíti célzott segítségnyújtás nélkül.

Az intézmény kliensei között ugyanakkor rendkívül széles a vagyoni és jövedelmi skála, a

végzettség és társadalmi pozíció tekintetében is megjelennek mindkét véglet képviselői. Intézményünk szakemberei és szolgáltatásai meg kell, hogy feleljenek a különböző társadalmi csoportok szükségleteinek, azaz az igények széles spektrumát kell, hogy ellássa, a kerülethez illeszkedve, melyhez magas színvonalú szolgáltatásokat, magasan képzett munkatársakat szükséges rendelni, a speciális szolgáltatások (jogi tanácsadás, pszichológiai ellátás, kapcsolattartási ügyelet...) megerősítésével.

A *gyermekes családok* nagyszámú kerületi jelenléte a gyermekvédelemnek is számtalan feladatot ad. A gyermekvédelmi problémák közül számos olyannal találkozunk, melyek nem a szociális problémákkal vannak összefüggésben (párkapcsolati problémák, családon belüli bántalmazás, válási konfliktusok, szülő-gyermek kapcsolati válságok, válási krízisek, kamaszkori devianciák, szenvedélybetegségek stb.).

Jelenlegi szolgáltatásaink túlnyomó része a gyermeket nevelő családokat érinti (prevenciós programok széles skálája a kluboktól a táborokig, a ruharaktár, speciális szolgáltatások közül az iskolai szociális munka, a fejlesztőpedagógiai ellátás, családterápia, stb.).

Klienseink problémái sok rétegűek: anyagi (megélhetési, lakhatással, munkával összefüggő stb.), gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézségek, gyermeknevelési és családi konfliktusok (szülők egymás közti, szülők-gyermek közti), válási, kapcsolattartási konfliktusok, szenvedélybetegségek, pszichés és mentálhigiénés zavarok és nehézségek.

Gyermekvédelmi ügyeink között növekvő számban találkozunk kapcsolati problémákkal, elmérgesedő válási folyamatokkal, melynek veszélyeztetett és szenvedő résztvevője a gyermek, a fiatalok.

Az esetek zömében több problémátípus is előfordul egy családnál, néha az egyik következménye a másiknak.

A gyermekekkel kapcsolatos problémák egyre korábbi életkorban jelentkeznek, akár már a bölcsődés korban is megjelenhetnek. Az esetek jelentős részében a gyermek csak tünet, így a családsegítésnek első sorban a szülőkre, esetleg a család többi tagjaira kell koncentrálnia. Ugyanakkor növekvő számban kell megküzdnie a családoknak a gyermekeknél jelentkező fejlődési zavarokkal (érzelmi és viselkedészavarok, teljesítmény zavar, tanulási- és beilleszkedési zavar stb.), ezekben az esetekben a megfelelő intézmények és szakemberek megtalálásához, a család támogatásához egyre többször kérnek segítséget intézményunktől.

Növekvő, bár sok belvárosi kerülethez képest alacsony számot mutat: a kiskorúak függőséggel kapcsolatos problémái (szerhasználat). Kerületi szintű összefogásra van szükség,

mint amilyen a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum működése, melynek munkájában Központunk aktívan részt vesz.

Az elsődleges prevenció körébe tartozó programjaink nem problémákra és hiányokra kínálnak szolgáltatásokat, hanem az azt látogató családok, gyermekek, idősek számára plusz erőforrást kínálnak: egy közösség kialakulásának esélyét, a szabadidőben értékes programok megélésének lehetőségét, elfogadó, feltöltő közeget. (pl. mama-baba klub, társasjáték klub, kiránduló csoport, filmklub stb.)

A szociálisan rászoruló *idősek ellátását* a Területi Szociális Szolgálat végzi. A Napraforgó Központ szerepe ezen a téren kiegészítő jellegű, részben az ellátásba még be nem vont idősek felkutatásában, részben a családsegítésben van szerepe, mely jól kiegészíti a Területi Szociális Szolgálat gondozási munkáját.

Az intézmény kliensei között jelen vannak, de lakosságszámhoz viszonyított arányaiban csekélyebb mértékben a *fogyatékkal élő* emberek, vagy az őket ellátó családtagok. Ez a terület jelentősen fejleszthető még az intézményben, például egyik lehetséges fejlesztési irány a hasonló élethelyzetben lévő emberek közti kapcsolat biztosítása.

III. A szolgáltatás célja, feladata, alapelvei

3.1 Az intézmény küldetése

Valljuk, hogy minden ember alapvetően jó és értékes, feladata és küldetése van a földön. Valljuk, hogy az ember képes a fejlődésre, képes a változásra. Küldetésünk, hogy a hozzánk fordulókat segítsük a növekedésben és fejlődésben. A növekedés feltétele az ember erőforrásainak, továbbá gátjainak és akadályainak felismerése. A segítség részünkről nem azt jelenti, hogy bárki helyett megtehetnénk azt, amit egyedül neki kell megtennie, amiért egyedül ő lehet a felelős. Meggyőződésünk, hogy ezzel nem szolgáljuk mások fejlődését. Fontos számunkra megkülönböztetni az embert magát, és a cselekedeteit. Az embert megilleti a méltóság és tisztelet akkor is, ha bizonyos cselekedeteit nem tudjuk elfogadni. Meggyőződésünk, hogy az eredményes együttműködésünk és kapcsolatunk alapja az önkéntes, kölcsönös elköteleződés.

Munkánk középpontjában az élet valamely területén segítségre szoruló ember áll, az életkorából, pszichés, vagy mentális állapotából, egészségi vagy szociális, társadalmi helyzetéből fakadóan sérülékeny ember.

Tudásunkkal, szakmai tapasztalatainkkal részt vállalunk a családi és egyéb szociális kapcsolatok megerősítésében, helyreállításában. Valljuk, hogy a gyermek fejlődésének és növekedésének legjobb táptalaja az „elég jó család”¹, ennek megóvása, megsegítése célunk.

Munkánk legfőbb alapelvei:

- elfogadás
- megértés
- közös gondolkodás
- őszinteség
- titoktartás
- kompetenciahatárainkon belüli feladatvállalás
- konstruktív problémamegoldás
- a gyermek mindennek felett álló érdeke.

3.2 A szolgáltatás célja

A gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés biztosítása.

A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermek érdekét védő speciális személyes szolgáltatás, amelynek célja a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése, és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzése, a már kiemelt gyermek családjába történő visszagondozása a szociális munka eszközeivel. A **családsegítés** a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

A két szolgáltatás szervezeti megoszlását mutatja a következő ábra.

¹ in: Bruno Bettelheim: Az elég jó szülő

Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ

Család- és Gyermekjóléti Központ

*Hatósági feladatokhoz kapcsolódó tevékenységek;
speciális szolgáltatások*

Munkatársak:

- intézményvezető
- vezető helyettes/szakmai vezető
- jelzőrendszeri tanácsadó
- esetmenedzserek
- óvodai és iskolai szociális segítők
- egyéb tanácsadók (részmunkaidővel kapcsolatügyelesek, családkonzulens,/családterapeuta, utcai szociális munkás, készenlét szolgálatosok, pszichológus, jogász, fejlesztő pedagógus)
- szociális asszisztensek

Gazdasági – technikai részleg

Munkatársak:

- gazdasági ügyintéző
- takarító-kézbesítő
- gondnok

Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Általános családsegítés és gyermekjóléti tevékenység

Munkatársak:

- vezető helyettes/ szakmai vezető
- családsegítők
- szociális asszisztensek
- recepció
- gépkocsi vezető (szállító szolgálat)
- ruharaktáros

IV. A Család- és Gyermekjóléti Központ feladatai

A Család- és Gyermekjóléti Központ önálló szakmai egysége a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, melyen keresztül ellátja annak **általános szolgáltatási feladatait (általános családsegítés és gyermekjóléti tevékenység)**. A Család- és Gyermekjóléti Központ tehát maga az intézmény és annak egy külön álló szakmai egysége is, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai egysége mellett.

A Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai egység feladatellátásának szakmai tartalma:

- a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése, a gyermek védelme érdekében a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó **hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységek**;
- a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos **speciális szolgáltatások**, programok biztosítása;
- a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a területén működő **jelzőrendszer munkájának koordinálása**;
- **szakmai támogatás nyújtása** a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak.

A Család- és Gyermekjóléti Központ, mint intézmény a fenti feladatokat a szakmai előírásoknak megfelelően, a Szociális Munka Etikai Kódexe alapján látja el, összhangban a XVI. kerületi Szociális Szolgáltatástervezési Konceptióval. A magas színvonalú szakmai munka biztosítása érdekében a Központ figyelemmel kíséri a módszertani intézmények útmutatásait, a Budapest Főváros Kormányhivatala Szociális és Gyámhivatalának állásfoglalásait, azokat napi munkájába beépíti.

Fenti célok megvalósulásának érdekében a Központ vezetője rendszeresen részt vesz módszertani összejöveteleken, műhelyeken, azok munkájába aktívan bekapcsolódik.

V. A Család- és Gyermekjóléti Központ, mint szakmai egység szolgáltatására vonatkozó szakmai információk

5.1 Feladatellátás szakmai tartalma, módja, a biztosított szolgáltatások formája

Család- és Gyermekjóléti Központ szervezeti bemutatása

A Család- és Gyermekjóléti Központ élén az intézményvezető áll, a központ szakmai irányítását a szakmai vezető, az intézményvezető helyettese végzi. A szociális esetmunkát esetmenedzserek végzik, a Központ speciális szolgáltatásait pedig tanácsadók biztosítják. A tanácsadói és esetmenedzseri munkát a munkatársak osztott munkakörben látják el. Kivételt képez ez alól a pszichológiai és jogi tanácsadás, melyet kizárólag tanácsadók végeznek. Az esetmenedzserek munkájukért egyéni felelősséget vállalnak. Az esetmenedzserek adminisztrációs munkáját segítik, továbbá a nyilvántartás rendszerét kezelik a szociális asszisztensek.

Család- és Gyermekjóléti Központ feladatai

- A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése, a gyermek védelme érdekében a **gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó tevékenységet lát el**, melynek keretében:
- A gyermek körülményeinek gondos feltárása és mérlegelése után, amennyiben a kialakult veszélyeztetettség az önként igénybe vehető alapellátásokkal nem megszüntethető, **javaslatot tesz** a gyámhivatal felé a megfelelő hatósági intézkedésekre, így a gyermek
 - védelembe vételére,
 - megelőző pártfogására,
 - ideiglenes hatályú elhelyezésére,
 - nevelésbe vételére,
 - családba fogadására,
 - harmadik személynél történő elhelyezésére,
 - családba fogadó gyám kirendelésére,
 - tankötelezettség teljesítésének előmozdítására,
 - leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására,
 - utána járó családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására.

- A hatósági intézkedésre tett javaslat a gyermekvédelmi nyilvántartás megfelelő adatlapjain történik.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében a Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásait a gyámhivatal, illetve a bíróság határozata alapján kell biztosítani.
- A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés alatt álló gyermek esetében a Központ esetmenedzsere elkészíti az egyéni gondozási-nevelési tervet, szervezi a megvalósítását. A gyermekre vonatkozó egyéni gondozási-nevelési terv tartalmazza a veszélyeztető körülmények megjelölését, a védelemből vétel megszüntetéséhez, a családból kiemelt gyermek visszahelyezéséhez szükséges változásokat, valamint ennek elérése érdekében az esetmenedzser, a szülő és a gyermek, illetve az egyéni gondozási-nevelési terv megvalósításába bevont család- és gyermekjóléti szolgálat, valamint egyéb intézmények, szolgáltatók, személyek megjelölését, feladataiknak és azok határidejének meghatározásával együtt. Az esetmenedzser kiemelt feladata a gondozási tervbe bevont személyek együttműködésének koordinálása.
- Az esetmenedzser együttműködik a megelőző pártfogó felügyelővel, gyermekvédelmi gyámmal;
- A felülvizsgálatok során tájékoztatja a gyámhivatalt az adott gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedés során végzett tevékenységéről, az eset előrehaladásáról, és szakmai érvekkel alátámasztott javaslatot tesz az adott hatósági intézkedés fenntartására, megszüntetésére, vagy más, gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedés megtételére.
- Közreműködik a családból kiemelt gyermek visszahelyezésében, utógondozásában.

A gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése érdekében a Család- és Gyermekjóléti Központ a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos **speciális szolgáltatásokat** nyújt, melynek keretében biztosítunk:

- kapcsolattartási ügyeletet;
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet;
- szociális diagnózis készítéséhez kapcsolódó tevékenységet;
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot;
- jogi tanácsadást;
- pszichológiai tanácsadást;

- családterápiát, szülő/családkonzultációt;
- mediációt;
- fejlesztőpedagógiai tanácsadást;
- utcai (lakótelepi) szociális munkát;
- kórházi szociális munkát.

Kapcsolattartási ügyelet

A kapcsolattartás formáját tekintve folyamatos, időszakos és felügyelt kapcsolattartás lehet. Az első két kapcsolattartási formához nem szükséges központunk közreműködése.

A *felügyelt/segített kapcsolattartás* a kapcsolattartásra jogosult személy és a gyermek kapcsolatának felépítése vagy helyreállítása érdekében szakemberek közreműködésével megvalósuló kapcsolattartási forma, ez zajlik a kapcsolattartási ügyelet keretein belül. A felügyelt kapcsolattartás helyszíne a Napraforgó Család- és Gyermejjóléti Központ székhelyén történő kapcsolattartási ügyelete.

A kapcsolattartás célja, hogy a gyermek (0-18 éves korig) és a kapcsolattartásra jogosult személyek közötti családi kapcsolatot fenntartsa, ezáltal a gyermeknek a származás megismeréséhez való joga is érvényesül. A kapcsolattartásra jogosult személyek oldaláról pedig ki kell hangsúlyozni, hogy ők a kapcsolattartás révén tudják figyelemmel kísérni a gyermek fejlődését, nevelését, tanulmányi előmenetelét. Mind a szülőnek, mind a gyermeknek törekednie kell a szülő-gyermek kapcsolat fenntartására, mert a gyermek érdekében az áll, ha továbbra is maga mellett tudja mindkét szülőjét, és különösen az élet sorsfordulóinál, tanulmányai megválasztásában, az életre való felkészülésében számíthat segítségükre.

A Napraforgó központ irányelvei, céljai a kapcsolattartási ügyeleten:

- A gyermekben kialakult trauma feloldása annak érdekében, hogy a különélő szülővel a kapcsolata regenerálódjon, újrainduljon, ehhez intézményünk biztosítja a pszichológiai tanácsadás igénybevételének lehetőségét a gyermek, illetve szülő számára.
- A gyermek számára megfelelő módon történjen a kapcsolattartás az arra jogosult vér szerinti szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy között.
- Semleges hely biztosítása, amely a különféle korosztályok igényeihez igazodik. Megfelelő szakmai háttérrel, tapasztalatokkal rendelkező munkatársak jelenléte, támogatása. A

kapcsolattartási ügyeleten mediátori végzettséggel rendelkező munkatárs jelenléte elengedhetetlen. A kapcsolattartási ügyeleten minimálisan két munkatárs van jelen. Ez egyrészt a feladat speciális jellegéből, másrészt a módszer sajátosságaiból adódik. A konfliktusos kapcsolattartási ügyekben ugyanis még gyakorlott szakemberek is kerülhetnek olyan helyzetbe, amikor sürgősen intézkedni kell pl. rendőrségi intézkedést kérni fenyegető magatartás, fizikai agresszió miatt, mialatt a gyermeket is biztonságba kell helyezni. Másrészt a két szülő konfliktusa olyan fokú lehet, hogy már a mediációs ülésen a két mediátor intenzív együttműködésére van szükség a siker érdekében.

- A gyermekeket nevelő szülőket és a kapcsolattartásra jogosult személyeket képessé tenni arra, hogy meglévő eszközeikkel, megfelelő módon tudjanak együttműködni a kapcsolattartás folyamatában - a gyermekek egészséges személyiségfejlődése érdekében. Ennek eszközei lehetnek a szülő csoporton való részvétel; szülő konzultáció; mediáció; egyéni pszichológiai tanácsadás.
- A fokozatosság elvét betartva a feleket arra motiválni, hogy a kapcsolattartás folyamatában belső igényükké váljon, hogy az intézményi, mesterséges, ellenőrzött környezetet és körülményeket a természetes lakókörnyezet és közeg váltsa fel.
- Ha a felek igénylik, mód van arra, hogy a későbbiekben felmerülő problémáik megoldásához igénybe vegyék a munkatársak segítségét.

A kapcsolatügyelet igénybevételét a gyámhatóság és a bíróság kezdeményezheti a család- és gyermekjóléti központnál, valamint kijelölheti a gyermek átadásának és visszaadásának helyszínéül. Ugyanakkor, ha a gyámhatóság/bíróság a gyermek érdekében szükségesnek látja, kezdeményezheti a család- és gyermekjóléti szolgálat közreműködését, valamint a gyermek alapellátásban történő gondozásának biztosítását. Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központban a kapcsolattartási ügyelet igénybevételének feltétele az együttműködési megállapodás aláírása a felek részéről, ami az első mediációs ülés keretei között zajlik. A mediációs üléssel párhuzamosan a kapcsolattartási ügyeletet igénybe vevő család alapellátásba kerül szolgálatunknál. Az alapellátás gondozási tervének hangsúlyos része a szülők vállalása a kapcsolattartási ügyeleti megállapodás betartása, a gyermek megóvása a szülők közötti konfliktus feszültségeitől.

A kapcsolattartási ügyeleti munka folyamata

- Előkészítő beszélgetés az egyik szülővel, majd a másik szülővel. A keret-megállapodás megkötése a mediáció szabályainak betartásáról.
- Mediációs tárgyalás a két szülővel A kapcsolattartás jövőbeni szabályait tartalmazó Együttműködési megállapodás megkötése.
- Találkozások létrehozása a kapcsolattartási ügyeleten a megállapodás és a házirend szerint.
- A találkozások tapasztalatainak leírása az esetdokumentációban belső feljegyzések formájában történik. A kapcsolattartási dokumentációban a kapcsolattartás lezajlása, megtett intézkedések felvezetése történik
- Visszajelzés hivatalos szervek felé: a mediátorok a szülő-gyermek kapcsolat alakulásáról a nyilvántartás bejegyzései alapján hivatalos megkeresésre tájékoztatást nyújtanak az arra illetékes hatóságok (gyámhivatal, bíróság) részére.
- Esetmegbeszélés, ahol a családokkal kapcsolatban álló szakemberek egyeztetnek, a továbblépési lehetőségek felvázolása céljából.
- Mediációs ülés a szülőkkel a következő szintre lépésről. Ennek célzott időpontja az első mediációt követően 3 vagy 6 hónap múlva, az esetmegbeszéléseken elhangzott vélemények alapján.
- Szülő konzultáció, amennyiben a kapcsolattartáson olyan probléma merül fel, mely azonnali egyeztetést kíván a szülők és szakemberek között.
- A gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy számára a találkozássra, együttlétre alkalmas semleges helyszín biztosítása.
- A felügyelt kapcsolattartást elrendelő szervvel történt előzetes egyeztetést követően a felügyeletet ellátó szakember jelenlétének biztosítása.
- Az érintettek kérésére, illetőleg a gyámhivatal kezdeményezésére gyermekvédelmi közvetítői eljárás (mediáció) lefolytatása, melynek célja a felek közti konfliktusok feloldásának segítése, közöttük megállapodás létrehozása, és annak mindkét fél részéről történő betartása.

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység

2018. szeptemberétől a család- és gyermekjóléti központ kötelező speciális szolgáltatásként látja el a preventív jellegű óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet.

Célcsoportja a nevelési-oktatási intézménybe járó

- gyermekek, tanulók és családjuk, valamint
- a köznevelési intézmények pedagógusai, a nevelő munkát segítő szakemberek, közösségek,
- a gyermekekkel, tanulókkal kapcsolatban álló más szakemberek.

A **szolgáltatás célja és feladata** a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával az óvodás- és iskoláskorú gyermekek, tanulók

- sikeres intézményi beilleszkedésének, előmenetelének támogatása,
- egészségfejlesztése,
- veszélyeztetettségének megelőzése, kiszűrése,
- a kialakult veszélyeztetettség megszüntetésében való közreműködés.

További célja, a szociális és a köznevelési ágazat szereplői közötti szorosabb együttműködés kialakításával a gyermekvédelmi jelzőrendszer megerősítése.

A szolgáltatás bevezetése, működtetése a szakmai ajánlások és az ellátási terület sajátosságainak figyelembevételével történt/történik.

A segítő készenléti jellegű rendelkezésre állása, szolgálati telefonos elérhetősége lehetővé teszi az ellátandó intézmények teljesebb kiszolgálását, a rugalmas munkaidő jobb kihasználását és a munkaerővel való hatékonyabb gazdálkodást.

A nevelési, oktatási intézmény szükségleteinek felmérése alapján a szociális segítő az intézménnyel közösen alakítja ki a **szolgáltatási tervet**, mely a Központ és az egyes intézmények közti **együttműködési megállapodásban** kerül rögzítésre, a segítő eszerint állítja össze éves munkatervét és végzi tevékenységét.

Minden nevelési-oktatási évben a szolgáltatási - és munkaterv felülvizsgálatra kerülnek és az aktuális szükségletekhez igazodva módosulhatnak. A segítő írásos beszámolóban tájékoztatja az intézményt a megvalósult programokról, szolgáltatásokról.

A feladatok elvégzését **egyéni, csoportos és közösségi szociális munkaformában** igyekszünk biztosítani.

Az **egyéni** segítséget (tevékenységeket) kérheti maga a gyermek, szülő, pedagógus, más külső intézmény, de kezdeményezheti a szociális segítő is.

A jelzett vagy észlelt nehézség esetén az óvodai iskolai segítő a problémafeltárást követően, saját kompetencia határait megtartva kezeli a problémát. Ha 3-5 alkalmas beavatkozás nem vezet eredményre, a gyermeket/családot delegálja a család- és gyermekjóléti szolgálathoz vagy központhoz, egyéb szakemberhez, intézményhez.

A munkacsoport fokozott hangsúlyt fektetve a megelőzésre **csoportos és közösségi** tevékenységeket végez. Prevenciós programfüzetben, cél- és korcsoportonként összegyűjtve kínálja szolgáltatásait.

Tevékenységek		
egyéni	csoportos	közösségi
• segítő beszélgetés • tanácsadás • információnyújtás • ügyintézésben való segítségnyújtás • konzultációs lehetőség biztosítása • krízisintervenció • közvetítés különböző szolgáltatásokba	• csapatépítő, közösségfejlesztő foglalkozások • személyes és szociális készség-, kompetenciafejlesztő foglalkozások • tematikus prevenciós, edukációs, érzékenyítő foglalkozások • gyermekek, tanulók megfigyelése csoporthelyzetben, pedagógus kérésére • szülőcsoportok szervezése, vezetése	• együttműködés kialakítása, partnerintézményekkel, szervezetekkel • együttműködés diákönkormányzattal, szülői közösségekkel • közösségépítés / fejlesztés • konfliktuskezelés • részvétel a köznevelési intézmények rendezvényein • részvétel egészségfejlesztő program szervezésében, megvalósításában • klub szervezése, működtetése • kirándulás, tábor szervezése, aktív részvétel • kulturális program szervezése, aktív részvétel
gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában segítségnyújtás, koordinálás, aktív jelzőrendszeri tagság		

4.ábra: az óvodai és iskolai szociális segítői tevékenység elemei

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok támogatására a segítő mentálhigiénés teamet hoz létre. Részt vesz az óvodás, iskolás gyermek érdekében szervezett esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon.

Ha a segítő tevékenysége során észleli a gyermek veszélyeztetettségét, ő maga is azonnal jelzéssel élhet, amiről tájékoztatja a nevelési-oktatási intézmény vezetőjét.

Az óvodai és iskolai szociális segítő feladatokat kizárólag a Központ vezetőjétől kaphat. Munkájáról beszámoltatni és számon kérni a Központ vezetőjének áll jogában.

A köznevelési intézmény vezetője a szociális segítő munkáját illetően panasztétellel a Központ vezetőjét keresheti meg.

Szociális diagnózis készítéséhez kapcsolódó tevékenység

A szociális diagnózis jogszabályi alapját a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 64. § (8) bekezdés adja. A szociális diagnózis felvételére a családsegítő, az esetmenedzser vagy egyéb szakember kezdeményezésére kerül sor, ha olyan szociális szolgáltatás vagy gyermekjóléti alapellátás igénybevétele válik szükségessé, amelyben az ellátott vagy családja nem részesül, vagy azt a delegáló szakember szükségesnek tartja. A szociális diagnózis elkészítését a Szt.-ben meghatározott jelzőrendszeri tagok is kezdeményezhetik.

A szociális diagnózist készítő szakember (esetmenedzser) feladata, hogy megismerje az igénylő ill. családja helyzetét, és ez alapján megállapítsa a szükségleteit, jogosultságait. Feladata, hogy ezen szükségletek kielégítéséhez megfelelő szolgáltatásokat, szolgáltatási elemeket kutasson fel. A diagnózist készítő szakembernek az igénylőt tájékoztatnia kell a szolgáltatások meglétéről vagy hiányáról. Amennyiben szükséges, segítséget nyújt az igénylő számára a szolgáltatóval történő kapcsolatfelvételben.

Szociális diagnózis abban az esetben készíthető, ha mindazon érintettek, akikre a szükségletek kialakulása ill. kielégítése befolyásolóan hat, és így a probléma megfogalmazásában szerepet vállalnak, ehhez hozzájárulnak és/vagy a szolgáltatásnyújtás részesei lesznek.

A szociális diagnózis teljeskörű felvételéhez több alkalommal történő találkozásra is szükség lehet, de az első interjút követő 15 napon belül alapesetben el kell készülnie. A szociális diagnózis kiterjed az egyén:

- személyi állapotára és családi kapcsolataira;
- lakhatási körülményeire;
- egészségi állapotára, esetleges fogyatékosságaira;
- mindennapi életvitelére, egyes képességei hiányából adódó nehézségeire;
- kommunikációjára, személyes kapcsolataira;
- munkaerőpiaci státuszára;
- krízishelyzetek kezelésére vonatkozó képességére;
- támogatást igénylő életterületek felmérésére, a támogatás mértékére és számára igénybe venni javasolt ellátások, szolgáltatások meghatározására;

Az igénybe vevő és a készítő által aláírt szociális diagnózis 6 hónapig használható fel a szolgáltatások igénybevételére.

Készenléti szolgálat

A gyermekvédelmi készenléti krízisszolgálat megszervezésével állandó elérhetőséget, folyamatos jelenléteket biztosítunk a nyitvatartási időn túl felmerülő krízishelyzetekben. Ezzel biztosítjuk a Központ 24 órás elérhetőségét. A szolgáltatás elsődleges célja, hogy aki a területben krízishelyzetbe kerül, az azonnali segítséget kaphasson, vagy aki ilyen személyről tud, az jelezze a bajt, és szakemberrel konzultálni tudjon a szükséges lépésekről. A készenléti szolgálat munkatársa az azonnali, külső beavatkozást kívánó helyzetekben mozgósítja az intézkedésre jogosult szerveket (rendőrség, mentők).

Amennyiben kapcsolati erőszak esetén elrendelt távoltagekről érkezik bejelentés a rendőrségtől, úgy 24 órán belül intézményünk munkatársai közül ketten felkeresik az érintett személyeket.

A készenléti szolgálat biztosításában a gyermekvédelem területén nagyobb tapasztalattal bíró családsegítők ill. esetmenedzserei vesznek részt külön díjazás ellenében. A készenléti szolgálat beosztása heti turnusokban történik, előzetes tervezés alapján, melyet váratlan távollét írhat felül, ekkor, ill. összevont munkaszüneti napok esetén, vagy a nyári szabadságolások idején merülhet fel az általánostól eltérő (7 napnál rövidebb vagy hosszabb) ügyelet. Az ügyelet során valamennyi hívás naplózásra kerül, szükség esetén az ügyeletes jelzőlapot vesz fel, és azt a következő munkanapon iktatásra leadja, ill. konzultál az esetlegesen érintett családsegítővel, esetmenedzszerrel. A telefont és a hozzá tartozó adminisztrációs csomagot a heti váltáskor személyesen adják át egymásnak a munkatársak.

A készenléti szolgálatért járó kifizetés havi összesítő tábla alapján, a szakmai vezető ellenőrzésével történik.

A készenléti szolgálattal kapcsolatos adminisztráció elemei:

- a készenléti szolgálati mobiltelefon átadás-átvételét igazoló nyomtatvány kitöltése;
- a készenléti szolgálat Napló elnevezésű hívásrögzítő füzetének kitöltése;
- szükség esetén Jelzőlap kitöltése;
- nyomtatott adatbázis átvétele ill. átadása;

Jogi tanácsadás

Intézményünk jogászai megbízási szerződés keretében dolgoznak részmunkaidőben. Feladatuk egyrészt a gyermekek, családok, egyének segítése helyzetük rendezésében jogi tanácsadással, másrészt (kisebb arányban) a munkatársak segítése jogi háttér információkkal. A jogi tanácsadást végző munkatársak adminisztrációja tartalmazza az igénybevevők

(regisztrációs) lapot, valamint a havi teljesítés igazolási adatlapot, ami alapján az elvégzett munkájuk utáni számlát elkészítik, az intézményvezető jóváhagyásával.

Azon ügyekben, ahol a gyermek/család/egyén már kapcsolatban áll szolgálatunkkal vagy központunkkal, a jogász konzultál a családsegítővel, esetmenedzserrel. Ezen túlmenően a jogász, megegyezés szerint, részt vesz az intézmény rendszeres Közös Team elnevezésű fórumain, melyeken csoportos esetmegbeszélések ill. tematikus feldolgozások során működik együtt az intézmény többi munkatársával.

A jogi tanácsadás keretében kezelt problémák:

- családjogi ügyek (házassági bontóper, szülői felügyelet rendezésével kapcsolatos ügyek, gyermektartásdíj, szülő-gyermek közötti kapcsolattartási ügyek, házassági vagyoni jogi ügyek),
- szociális, gyermekvédelmi ügyek,
- polgárjogi ügyek (ingatlanjog, öröklés, pénzkövetelés jogi úton való behajtása, végrehajtási ügyek)
- fogyatékkal élő emberek ilyen állapotából származó jogi ügyei
- szabálysértési jog, közlekedési bűncselekmények (csak Dr. Kreitl Györgyi)

A szolgáltatás tartalma a Központ ügyfelei részére:

- adott élethelyzetben alkalmazandó jogszabályokról való tájékoztatás,
- az ügyféltől kapott információk alapján annak felmérése, hogy adott élethelyzetben milyen lehetőségek állnak rendelkezésre az ügy elintézéséhez, illetve megoldásához,
- az ügy természetétől függően rövid beadványok elkészítése. (Nem tartozik e körbe a peres eljárás vitelével összefüggő beadványok szerkesztése.)

Pszichológiai tanácsadás

A pszichológiai segítségnyújtás elengedhetetlen eszköz a gyermekvédelemben és a családsegítésben is. A pszichológiai tanácsadás segítséget nyújt az intézményt önkéntesen felkereső igénybe vevők számára lelki-mentális, valamint életvezetési problémáik kezelésében, a probléma megoldását segítő erőforrások felkutatásán és új megküzdési módok kialakításán keresztül, általában 6-10 ülésben. Az intézményben megbízási szerződéssel dolgozó klinikai szakpszichológus fontos kiegészítője pszichológiai tanácsadóink munkájának, aki szükség esetén hosszabb feltáró vagy szupportív terápiát is biztosít. A terápiát igénylő klienseink

jelentős része kórházi kivizsgálás, pszichiátriai kezelés után érkezik az adott intézmény javaslatával, a további segítségnyújtásra.

Az önkéntes megkeresések mellett a családsegítő és esetmenedzser munkatársak esetkezelésük során is delegálhatnak klienseket a pszichológiai ellátásba.

Leggyakoribb problémák, melyek a tanácsadás során előfordulnak: életvezetési, gyermeknevelési gondok, normatív krízis, stressz és szorongás kezelése, önértékelési kérdések, gyász, pszichoszomatikus tünetek, válófélben lévő szülők illetve gyermekeik konfliktusai.

A pszichológusok rendszeresen konzultálnak az esetekben érintett családsegítőkkal, esetmenedzserekkel, óvodai-iskolai szociális segítőkkal. Részt vesznek az intézményi team-megbeszéléseken, meghívás alapján esetmegbeszélőkön, esetkonferenciákon, ezzel is segítve a családsegítőket, esetmenedzsereket, óvodai-iskolai szociális segítőket munkájukat is, hiszen egy-egy esetben rendkívül fontos a közös gondolkodás, közös felelősségvállalás. Igény esetén csoportos üléseket szerveznek hasonló problémában érintett gyerekeknek/szülőknek. Amennyiben a felmerülő probléma túllépi a tanácsadás kereteit, segítenek a megfelelő szakember felkutatásában. Megkeresés esetén írásban jeleznek vissza adott kiskorú ügyében a hatóságnak (szakvéleményt nem készítenek).

Kötelezően vezetik az igénybevevői (regisztrációs) lapot, a megbízási szerződéssel dolgozó pszichológus a havi teljesítés igazolási adatlapot, ami alapján az elvégzett munka utáni számlát elkészíti, az intézményvezető jóváhagyásával.

Mediáció

Alkalmas módszer hatékonyan segíteni a konfliktushelyzetben lévő feleket a közöttük felmerült problémák megoldásában, ennek eredményeként a felek közötti kapcsolatok rendezésében, gyakran a felek közötti együttműködés helyreállításában, megújításában nyújt segítséget.

Páros vezetésű munkaforma, melyet intézményünk munkatársai közül a végzett mediátorok végeznek a munkacsoport vezetőjének koordinálása alapján, aki a mediációs eseteket kiosztja. Állhat egy ülésből, vagy sor kerülhet több mediációs ülésre is, melyek mediációs megállapodás aláírásával zárulnak.

A mediátor tájékoztatja a szolgáltatás igénybevevő feleit a mediáció menetéről, szabályairól, megszervezi az előkészítő üléseket, majd ezt követően a mediációs ülés(ek)e)t, ill. biztosítja az utánkövetés lehetőségét.

Adminisztráció tekintetében felveszi az igénybevevői (regisztrációs) lapot, tárolja a mediációs megállapodásokat és a feljegyzéseket.

Fejlesztőpedagógiai foglalkozás

A szolgáltatás keretében a gyógypedagógus fejlesztő egyéni vagy csoportos formában fejlesztő foglalkozásokat tart.

Első alkalommal a szülőkkel együtt, egy konzultáció keretében, közösen határozzák meg a problémák lehetséges okait. Ezt követően a pedagógus felméri a tanuláshoz szükséges funkciókat, alapvető képességeket, hiányosságokat. Amennyiben részképesség elmaradása tapasztalható, tanácsokkal és gyakorló anyaggal látja el a tanulókat és a szülőket az otthoni fejlesztéshez. Sor kerül a gyermekkel és a szülőkkel közösen egy napirend kialakítására, melyben helye van a napi iskolai felkészülésnek.

A konzultációt követően az egyéni szükségletek szerint épülnek fel a foglalkozások, de minden esetben részét képezi az óráknak a különböző tanulási technikák megismertetése, begyakorlása.

Szükség szerint konzultál az adott kiskorú ügyében családsegítő vagy esetmenedzser, óvodai-iskolai szociális segítő kollégákkal. Szükség esetén felveszi a kapcsolatot az adott tanuló iskolájával,

Óvodás korú gyermekek esetében is lehetőség van szülőkkel való konzultációra, tanácsadásra.

A fejlesztő pedagógus megbízási szerződéssel, részmunkaidőben foglalkoztatott külső munkatárs.

A fejlesztőpedagógus adminisztrációja az intézmény felé az igénybevevői (regisztrációs) lap vezetése, a havi teljesítés igazolási adatlap kitöltése, ami alapján az elvégzett munka utáni számlát elkészíti, az intézményvezető jóváhagyásával.

Utcai és lakótelepi szociális munka

E szolgáltatás a kerületi viszonyokhoz illeszkedően elsősorban a gyermekek és fiatalok biztonságos, élményszerű, érzelmi és fizikai fejlődésüket segítő szabadidő kialakításában segít. Ennek keretében intézményünk sok éve futó szolgáltatása a Gázoló Kalandklub, mely havonként 1 szombaton szervez egész napos kirándulásokat, a nyári szünetben táborokat, az év során alkalmanként pedig kétnapos programokat is. A klub 2001-ben indult azzal a céllal, hogy pozitív mintát kínáljon a tartalmas szabadidő eltöltésére a kiskamasz, kamasz korosztály számára. A klub egyfajta híd szerep betöltését tűzte ki célul az oktatás és a gyermekvédelem területei között, hiszen egyrészt használható tudást, ismeretanyagot közvetít (országismeret, természetismeret, turisztikai, kulturális ismeretek), másrészt a személyes segítő kapcsolódás mentén fejleszti a gyerekek kulcskompetenciáit az élménypedagógia, adott esetben a

kalandterápia eszköztárának és egyéb csoportmódszerek felhasználásával. A nyári táborok évek óta tematikusan szerveződnek, ami egy-egy szempontot jobban körüljárva segíti a közös gondolkodást és szemléletformálást (pl. környezetvédelem, szenvedélybetegségek, érzelmek kezelése, a játék szerepe, barátság-szerelem stb.). A klub keretei és a kirándulások oldottabb légköre lehetőséget biztosítanak a gyerekek jobb megismerésére, viselkedésük mozgatóinak megértésére, ill. egyéni segítő beszélgetések alkalmazását is. Ilyen módon a program hatékonyan egészíti ki az intézmény egyéni esetkezelésen alapuló munkáját, hiszen itt egy másfajta megközelítés teszi lehetővé a gyerekek bizalmának megnyerését. Ez kiemeli a klub vezetőinek személyes felelősségét, akik nem visszaélve a gyerekek által feltárt információkkal, de adott esetben konzultálnak azok családsegítőjével, esetmenedzserével a további munka irányának egyeztetése, esetleges beavatkozás előkészítése céljából – azokban az esetekben, ahol kliensgyerekek a résztvevők; viszont a klub alacsonyküszöbű volta miatt nyitva áll minden kerületi gyermek számára is: ebben a heterogén gyermekcsoportban van a legtöbb lehetőség a tolerancia, az elfogadás, az eltérő szokások, gondolkodásmód, a vitakultúra fejlesztésére.

Kórházi szociális munka

Célunk, hogy a kórházi szociális és egészségügyi szakemberekkel együttműködve nyújtsunk segítséget a családoknak, gyermekeknek, egyéneknek. A kerületben kórház nem működik, de a főváros egész területéről fogadjuk a kórházak megkereséseit, kerületi lakosokkal kapcsolatos jelzéseit. A pest megyei Flór Ferenc kórház ellátási területe szintén a kerület, ezért az ottani szakemberekkel is szoros az együttműködés.

A közös munka kiemelt területei:

- szülészeti-nőgyógyászati osztályon a kórházi védőnővel együttműködve a válsághelyzetben lévő anya és gyermekének segítése,
- gyermekosztályon a gyermekelhanyagolás és bántalmazás észlelése és a segítségnyújtás megszervezése, illetve a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló (a továbbiakban: Gytv.) 17. § (2) bekezdése szerinti intézkedések megtétele.

Az adott kórház jelzőlapon értesíti a Központot a kerületünkben életvitelszerűen élő, náluk ellátásra kerülő gyermek bántalmazása, elhanyagolása, továbbá válsághelyzetben lévő várandós anya esetén.

A központilag elfogadott jelzési protokoll megismertetése az együttműködők körével a jelzőrendszeri munkatárs feladata, aki a jelzés érkezését követően felveszi a kapcsolatot a

jelzést tevő szervvel, személlyel. Amennyiben az érintett gyermek már korábban is ellátott volt ill. gondozás alatt állt, úgy azonnali szóbeli tájékoztatást ad a családsegítőnek/esetmenedzsernek, valamint továbbítja számára a jelzést. Új megkeresés esetén a jelzést a szakmai vezető kiosztja.

Kórházi szociális munkát a Központ minden esetmenedzser/tanácsadója végez. Felnőttkorúakról szóló jelzés esetén pedig a családsegítő munkatársak látják el a feladatot.

Szakmai támogatást nyújt a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak, melynek érdekében

- havonként közös team keretében nyújt konzultációs lehetőséget a Szolgálat munkatársainak;
- folyamatosan tájékoztatja a Szolgálatot az általa nyújtott szolgáltatásokról, illetve a Központ területén elérhető más személy, illetve szervezet által nyújtott ellátásokról.
- A Központ a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében **koordinálja** a területén működő **jelzőrendszer munkáját**. A feladatellátás érdekében a Központ munkatársai közül jelzőrendszeri tanácsadót jelöl ki.

Feladatai:

- koordinálja a járás területén működő jelzőrendszerek munkáját,
- szakmai támogatást nyújt a szakmaközi megbeszélések, az éves szakmai tanácskozás szervezéséhez, valamint az éves jelzőrendszeri intézkedési tervek elkészítéséhez és összehangolásához,
- fogadja a Család- és Gyermekjólét Szolgálat megkeresését, amennyiben az a jelzőrendszer működtetése körében a Központ feladatkörébe tartozó, vagy szakmai támogatást igénylő esetről szerez tudomást. Segítséget nyújt és intézkedik.
- segítséget nyújt a jelzőrendszer tagjai és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat közötti konfliktusok megoldásában,
- megbeszélést kezdeményez a jelzőrendszerek működésével kapcsolatban,
- amennyiben a jelzőrendszer valamely tagja nem tesz eleget jelzési és együttműködési kötelezettségének, értesíti a gyámhatóságot.
- a kapcsolati erőszak és emberkereskedelem áldozatainak segítése érdekében folyamatos kapcsolatot tart az Országos Kríziskezelő és Információs Telefonszolgálattal.

Az esetmenedzser bevonja a gyermekkel és családjával kapcsolatos szociális segítőmunkába a szükséges szolgáltatásokat nyújtó intézményeket, szolgáltatókat, személyeket, az egyéb közvetített ellátásban, szolgáltatásban dolgozókat, valamint tevékenységüket koordinálja. A jelzőrendszeri tagokkal való jó együttműködés részét képezi, hogy az esetmenedzserek részt vehetnek az oktatási-nevelési intézményben szervezett megbeszéléseken is.

5.2 A Család- és Gyermekjóléti Központ egyedi jellemzői

A Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserei nem területi elv alapján végzik munkájukat. A vezető jelöli ki az új esetek felelőseit, figyelemmel kíséri az esetkezeléseket, továbbá felügyeli az eset lezárásokat. Az esetek kiosztása szakmai és egyéb szempontok (pl. leterheltség, szabadságolások, stb.) alapján történik. Szakmai szempont az esetmenedzser speciális szaktudása, szakértelme, gyakorlata, tapasztalata és személyisége, mely szempontok érvényesülésének célja a kliens-esetmenedzser együttműködési összhangjának - lehetőség szerinti- biztosítása. A vezető hetente a szakmai-teamen, az esetmegbeszélések keretében tekinti át az esetmenedzserek munkáját. A szakmai team-en megbeszélés szerinti rendszerességgel részt vesz az intézmény pszichológusa is. A szakmai team-en jelenlévők meglátásukkal, hozzászólásukkal segítik egymás munkáját. Ezen túlmenően a vezető rendszeres időközönként egyéni konzultációt folytat az esetmenedzserekkel, ahol az összes aktív eset átbeszélését követően a szükséges teendőket meghatározzák.

A szociális segítőmunkát az esetmenedzserek a kliens otthonában, benti intézményi fogadás keretében, továbbá egyéb külső helyszíneken (pl. oktatási intézmények, hivatalok stb.) végzik, attól függően, hogy az adott eset és probléma milyen beavatkozást, támogatást és segítséget igényel.

Az esetmenedzserek részt vesznek a gyermekkel kapcsolatban összehívott hivatalos tárgyalásokon és felülvizsgálatokon (védelembé vételi, tervezési értekezlet stb.), csak kivételes esetben helyettesíthetik egymást.

A Család- és Gyermekjóléti Központnál megforduló kliens családok egy részére jellemző, hogy a társadalmi jövedelmek képezik a bevételi forrásuk teljes egészét, vagy nagy részét (pl. GYED, GYES, GYET, családi pótlék, iskoláztatási támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény stb.). Vannak „költöző-vándorló” családok is, akik a jobb megélhetés, munkahely találás reményében költöznek a kerületbe. Ezen családok egy része, viszonylag gyorsan továbbköltözik, amennyiben veszélyeztetett gyermek van a családban, a megkezdődött

segítségnyújtás, adott esetben hatósági eljárás megszakad. Ilyen esetekben kiemelten fontos a Központ és a vidéki család- és gyermekjóléti szolgálatok, központok szoros, akár napi szintű együttműködése.

VI. A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, mint szakmai egység szolgáltatására vonatkozó szakmai információk

A Család - és Gyermekjóléti Szolgálat feladatellátásának módja

A család és gyermekjóléti szolgálat ellátja a Szt. 64. §, 64/A. §-ban meghatározott családsegítést és a Gyvt. 39. §-ában leírt gyermekjóléti szolgáltatást, valamint a Gyvt. 40. §-ában szabályozott család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait.

6.1 A családsegítő szolgáltatás célja, feladata, működése

A családsegítés célja

Hozzájárulni a települési önkormányzat működési területén élő egyének, családok, valamint különböző közösségi csoportok jólétéhez és fejlődéséhez, továbbá a környezetükhöz való alkalmazkodáshoz.

A családsegítés feladata, szakmai tartalma

A feladatellátás szakmai tartalma a családsegítés keretében:

Az Szt-ben alapellátásként megfogalmazott tevékenység, mely a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.

- Megelőzés

A családok segítése érdekében *veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer* működik. A jegyző, továbbá a szociális, egészségügyi szolgáltató, intézmény, valamint a gyermekjóléti központ, a pártfogói felügyelői és a jogi segítségnyújtói szolgálat jelzi, a társadalmi szervezetek, egyházak és magánszemélyek jelezhetik a családsegítő szolgálatnak, ha segítségre szoruló családról, személyről szereznek tudomást.

A kapott jelzés alapján a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feltérképezi a kerületben élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket a családsegítés lehetséges céljáról, tartalmáról.

A Szolgálat preventív céllal **közösségi programokat** szervez.

- **A kialakult problémák megoldásának segítése**

A hozott problémák kezelése alapvetően esetkezeléssel, családgondozással, a helyzetjavítás érdekében végzett folyamatos együttműködéssel történik. A problémakezelő tevékenység során különböző szolgáltatások biztosítása is lehetséges. Így pl. munkakeresés, adósságkezelés, különféle tanácsadások (jogi, pszichológiai) stb.

- **Krízisintervenció**

Azonnali segítségnyújtást igénylő veszélyeztetett (krízis) helyzetben a legégetőbb probléma sürgős kezelése szükséges. A krízis helyzetben való segítségnyújtás nem együttműködés függő, a probléma súlyossága miatt feltétel nélküli, a krízis elhárítását szolgáló azonnali *krízisoldó beavatkozás* történik, ami lehet egyszeri támogatás is. Ilyen támogatás lehet pl. a krízis élelmiszer csomag, valamilyen adomány (ruha, bútor, háztartási eszköz stb.) juttatása, lakhatási lehetőség keresése stb. A feladatellátás módjai a különféle (egyéni, családoknak, közösségeknek szóló) szolgáltatások biztosítása.

6.2 A szolgáltatások formái, köre, rendszeressége

Családsegítő tevékenység

A családsegítő szolgálat az egyének és a családok életvezetési képességének megőrzése, valamint az egyén és a család életében jelentkező probléma megszüntetése érdekében az alábbi szolgáltatásokat biztosítja:

- **tájékoztatást** ad a szociális, a családtámogatási és a társadalombiztosítási ellátások formáiról, az ellátáshoz való hozzájutás módjáról;
- szociális, életvezetési és mentálhigiénés **tanácsadást nyújt**;
- **meghallgatja az egyén, család panaszát** és lehetőség szerint **intézkedik** annak orvoslása érdekében;
- **családgondozással** elősegíti a családban jelentkező **krízis, működési zavarok, illetve konfliktusok megoldását**;
- szükség esetén **közösségfejlesztő**, valamint egyéni és csoportos **terápiás** programokat szervez;

- tartós munkanélküliek, a fiatal munkanélküliek, az adósságterhekkel és lakhatási problémákkal küzdők, a fogyatékossgal élők, a krónikus betegek, a szenvedélybetegek, a pszichiátriai betegek, a kábítószer-problémával küzdők, illetve egyéb szociálisan rászorult személyek és családtagjaik részére **tanácsadást** (információt) nyújt;
- információt nyújt az önkormányzatnál igényelhető pénzbeli- és természetbeni ellátásokról;
- ügyintézés segítése hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő, vagy bármilyen akadályoztatás esetén meghatalmazással;
- a családokon belül kapcsolaterősítést szolgáló **közösségépítő, családterápiás, konfliktuskezelő mediációs** programokat és szolgáltatásokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat biztosít;
- a vonatkozó jogszabály szerinti esetben a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján kezdeményezi a javasolt szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózis elkészítését.

A Napraforgó Család-és Gyermekjóléti Szolgálat az alábbi tevékenységeket végzi:

- **Adósságkezeléssel** segíti a hátralékot felhalmozó kerületi lakosokat. A hátralékterhekkel küzdő családok segítésének célja a háztartások megváltozott gazdasági helyzetéből kialakult krízisek elhárítása, különös tekintettel a lakásfenntartást veszélyeztető körülményekre, melyek lakhatási problémákat idézhetnek elő. A szolgáltatás módja: tanácsadás, hátralékkezelési támogatás közvetítése, ügyintézés, információ nyújtás és szükség szerint szociális segítő munka.
- Munkanélkülieknek elhelyezkedésük segítése érdekében egyéni álláskeresési tanácsadást nyújt
- **Természetbeni segítségnyújtás – adománygyűjtés és közvetítés**
Adományokat lakossági felajánlásból egész évben folyamatosan gyűjtünk. Fontos feladat számunkra a felajánlásoknak a klienskörbe tartozó családok közötti szétosztása. A nagy mennyiségű ruha adományokat egy különálló raktárhelyiségben tároljuk (lásd: adománykezelési ábra)
A családgondozó krízishelyzetben levő családok számára egy évben két alkalommal ún. **krízis (élelmiszer) csomagot** adhat. Fontos szempontnak tartjuk, hogy a krízisbe jutott család helyzetét ismerjük, klienskörbe tartozzon, így a visszaélések elkerülhetők.

A segítő folyamat és annak dokumentálása

(lásd: *Protokoll A család és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosított szociális segítő munka folyamatairól, EMMI, 2017.*)

A segítő szolgáltatás a szociális segítőmunkát végző és az igénybe vevő együttes és egyenrangú munkafolyamata. A munkafolyamatot az első interjú során az igénybe vevő szükségleteinek megállapításával és a problémamegoldó alternatívák kidolgozásával kezdjük, melyet az „Esetnapló”-ban szereplő megállapodásban – cselekvési tervben – rögzítünk. A megállapodás tartalmazza az elérendő cél érdekében megvalósítandó feladatokat, az igénybe vevő és a segítő együttműködésének módját, a találkozások rendszerességét, a segítő folyamat várható eredményét.

A megállapodást az igénybe vevő, családsegítő és a szükség szerint bevont segítők írják alá. Az első interjút követő találkozások, ügyintézési módok minden alkalommal rögzítésre kerülnek az Esetnapló Intézkedések részében.

Sikeres esetkezelés, együttműködés hiánya, illetékesség megszűnése vagy az igénybe vevő halálát követően az eset lezárásra kerül, melynek ténye a nyilvántartási programban is rögzítésre kerül, ezután az iratanyag az irattárba kerül.

Amennyiben az egyszeri találkozás, beszélgetés, tanácsadás vagy információ nyújtás elegendő a probléma megoldásához, „Egyszeri esetként kerül” rögzítésre.

A segítő szolgáltatás az igénybe vevő otthonában, családi környezetében tett látogatásokon és a család és gyermekjóléti szolgálatban folytatott segítő beszélgetés és segítő tevékenységek útján valósul meg az alábbi módszerekkel:

- **Segítő beszélgetés**- mélyebb, hatékonyabb kommunikációs forma, melynek célja a „képesse tevéss”. Az igénybevevő a saját erőforrásai révén képes legyen a változásra/változtatásra.
- **Tanácsadás**-elsősorban a speciális ellátási formáknál alkalmazzuk. Irányított beszélgetés, melynek célja a probléma hatékony megoldása, konkrét feladatok megfogalmazásával.
- **Konzultáció**- az együttműködő partnerekkel a munkafolyamat során a szolgáltatást igénybe vevő érdekében, a probléma közös megoldásának céljából folytatott tárgyalás.
- **Esetmegbeszélés**- a partnerintézmények képviselőivel, együttműködő tagokkal a szolgáltatást igénybe vevő aktuális élethelyzetének áttekintése, megoldási alternatívák keresése közös gondolkodás révén. A kompetenciahatárok tisztázása, és a

feladatmegosztás is fontos eleme a megbeszélésnek. A találkozón az elhangzottakról feljegyzés készül.

- **Esetkonferencia-** igénybevevő helyzetének szélesebb körű feltérképezése, a cselekvési/gondozási terv készítésére vagy újra fogalmazására, ill. a további cselekvési irányok meghatározására szolgál. A megbeszélésen jelen van/nak az érintett személy/ek és a probléma megoldásában lehetséges támaszt jelentő személy/ek, intézmények képviselői, akik a helyzet feltárását segítve, annak megoldására törekednek.

A családsegítő szolgáltatás keretében végzett **tevékenységnek** - a szolgáltatást igénybevevő érdekében, mások személyiségi jogainak sérelme nélkül - a szükséges mértékig ki kell terjednie az igénybe vevő környezetére, különösen családjának tagjaira.

Kiskorú személyre a családsegítés akkor terjedhet ki, ha a kiskorú családtagjának ellátása a családsegítés keretében indult, illetve a kiskorú érdekei – a gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele nélkül - e szolgáltatás keretében is megfelelően biztosíthatók.

6.3 A gyermekjóléti ellátás, szolgáltatás

A gyermekjóléti alapellátás célja:

Járuljon hozzá a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez és jólétéhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez és a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, a családból történő kiemelésének megelőzéséhez, valamint segítse elő a családban történő nevelését.

A tevékenység elsősorban arra irányul, hogy a gyermekek a fejlődésükhöz, a szülők gyermekeik gondozásához, neveléséhez minden lehetséges segítséget megkapjanak. A gondozás középpontjában a gyermek áll, az ő jogai és érdekei határozzák meg a beavatkozás tartalmát.

A gyermekjóléti szolgáltatás tartalma

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Feladatok

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében

- a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról való tájékoztatás, a támogatásokhoz való hozzájutás segítése,
- a családtervezési, a pszichológiai, a nevelési, az egészségügyi, a mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadás vagy az ezekhez való hozzájutás megszervezése,
- a válsághelyzetben lévő várandós anya támogatása, segítése, tanácsokkal való ellátása, valamint szociális szolgáltatásokhoz és gyermekjóléti alapellátásokhoz, különösen a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz történő hozzájutásának szervezése,
- a szabadidős programok szervezése,
- a hivatalos ügyek intézésének segítése

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében

A Család - és Gyermekjóléti Szolgálat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében észlelő- és jelzőrendszert működtet, amely lehetővé teszi a gyermekeket általában veszélyeztető okok feltárását, valamint az egyes gyermek veszélyeztetettségének időben történő felismerését.

A Család - és Gyermekjóléti Szolgálat értesíti a jelzőt a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése illetve megszüntetése érdekében tett lépéséről.

Munkája során együttműködik az érintett intézményekkel és személyekkel.

Az együttműködés elősegítésére, valamint tevékenységük összehangolása érdekében szükség szerint esetmegbeszélést esetkonferenciát kezdeményez, indokolt esetben konzultál az érintett partner szakemberekkel.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladata a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében:

A veszélyeztetettség feltárása: a hozott vagy jelzett probléma esetén a gyermek élet- és

lakáskörülményeinek megismerése, a vele kapcsolatban álló intézményhálózattal történő kapcsolatfelvétel, a veszélyeztetettséget előidéző okok keresése, a család megnyerése az együttműködésre. Ha a feltárás a gyermek életveszélyét vagy várható súlyos károsodását jelzi, a családgondozó azonnali hatósági intézkedést kezdeményez.

Együttműködés a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében: konszenzus a megoldandó problémákban a családdal és a bevont szakemberekkel, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozása, a célok és a teendők pontos megfogalmazása, feladatok meghatározása a cél elérése érdekében (határidő megjelölésével), a megállapodás/ok rögzítése, a felmerült családi konfliktusok megoldásának elősegítése, különösen a válás, a gyermekelhelyezés és a kapcsolattartás esetében; a szociális alapszolgáltatások igénybevételének szorgalmazása.

Az együttműködés keretében, a megbeszélte teendők elvégzése (Esetnapló, „Gyermekeink védelmében” elnevezésű adatlap rendszer kitöltése)

Helyzetértékelés: az elvégzett feladatok eredményeinek vizsgálata, javaslat a gondozás lezárására vagy a megállapodás módosítása vagy hatósági intézkedés kezdeményezése. A helyzetértékelést a családgondozó lehetőség szerint a családtagokkal és érintett intézmények képviselőivel közösen végzi. Eredményét írásban rögzíti.

6.4 Prevenció a Napraforgó Család-és gyermekjóléti Szolgálatnál

Prevenációs tevékenységeinkkel nagy létszámban érjük el a gyerekeket. Fontos iránynak tartjuk szolgáltatásaink ilyen irányú fejlesztését, hiszen a gyermekjóléti szolgáltatás a kerület összes gyermekére vonatkozik. Ezen belül célzottan próbáljuk elérni a valamilyen szempontból veszélyeztetett gyermekeket. Minél korábban történik a beavatkozás, a gyermek optimális fejlődéséhez való hozzájárulás, vagy a szükséges korrekció, annál hatékonyabb lesz a munkánk, és annál ritkább lesz a későbbiek során esetlegesen jelentkező, nagy társadalmi károkat okozó deviancia.

Létszámunk és intézményünk méretéhez képest **a megalakulástól kezdve igen gazdag és hangsúlyos munkaterület volt a megelőzés.** Számtalan csoport, klub működött az elmúlt években Központunkban, mindig az aktuális kihívásokra és munkatársaink speciális adottságaira, érdeklődésére, képzettségére alapozva. Lelkesen dolgozunk a különféle programok beindításán, megvalósulásán.

A Központ esetmenedzserei és szociális asszisztensei, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szakmai egység munkatársaival közösen vesznek részt az intézmény prevenciós programjainak megszervezésében és lebonyolításában.

Nyári táborainknak egyre bővül a kínálata: a *Napraforgós Napok*, *Kamasztábor*, a *Gázoló tábor*, az *Erzsébet tábor* már hagyománnyá váltak. Célunk - mely minden évben megvalósul – hogy olyan gyermekeket is elérjünk értékes szabadidős elfoglaltságokkal, akik számára a család anyagi vagy kulturális okokból nem tud programokat kínálni a nyári szünidő alatt.

A klubfoglalkozások általában heti rendszerességgel működnek legalább két csoportvezető irányításával. A csoportvezetők foglalkozási terv alapján dolgoznak, a megjelentek és a találkozási alkalmak számára vonatkozó statisztikát készítene, amit az éves statisztikában részleteznek.

- A *Mama- baba klub* célja a gyermekneveléssel kapcsolatos ismeretek, tapasztalatok átadása, közösségteremtés. Heti gyakorisággal működik.
- A *Társasjáték klub* fontos szociális készségeket fejleszt, kitartást, koncentrációt, csapatmunkát, kommunikációt, a vereség elviselését, de a gondolkozási funkciókra is jelentős hatással bír, mint pl. a stratégiai gondolkodás, memória, asszociáció, absztrakció.
- A *Gázoló* kiskamaszoknak szervezett kirándulás alternatívát nyújt a szabadidő egészséges, hasznos eltöltésére, szintén havonta egyszer, szombaton.
- *Filmklubot* szervezünk az idősek számára kéthetente.
- *Alzheimer betegek hozzátartozóinak* havonta egy alkalommal önszorgú csoportot, illetve tematikus előadásokat szervezünk.

Az intézményben megszervezésre kerülő csoportos foglalkozások részben szabadidős, részben valamilyen probléma köré szerveződők, leginkább önszorgú jellegűek és tematikusak. A csoportba való bekerülést mindig meg kell, hogy előzze az esetmenedzser vagy családsegítő és a csoportvezető/k közötti egyeztetés.

Akár az intézményben, akár külső helyszínen kerül megszervezésre csoportos foglalkozás, a csoportvezetők kérhetik más szakemberek közreműködését is, mint pl. védőnő, rendőr, pszichológus stb.

Intézményünk partner a külső szakemberek vagy szakmai szervezetek, önszorgú csoportok megkereséseire, amennyiben az a család- és gyermekjóléti szolgáltatás szakmai céljaival és

módszereivel egyezik. Amennyiben olyan csoport, klub foglalkozás tud ilyen módon megvalósulni, melyet az intézmény szakemberei speciális tudás vagy kapacitáshiány miatt nem tudnak megszervezni, intézményünk helyet ad ezeknek a foglalkozásoknak, megkötött együttműködési megállapodás keretein belül.

Ilyen együttműködés valósul meg jelenleg a Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesületének közösségi civil szervezőjének megkeresése nyomán: a „**Lámpás Klub**” - a XVI. kerületben élő érintetteknek szervezett – klubfoglalkozás, melyre havonta egy alkalommal kerül sor intézményünkben.

6.5 Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat

A 2018-as év fejlesztéseként – a XVI. kerületi Önkormányzat által a szociális szolgáltatásokról, a személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátásokról és a szociálpolitikai kerekasztalról szóló 9/2010. (III. 29.) önkormányzati rendeletbe illesztve intézményünk bevezethette a Kertvárosi Családi Szállító Szolgálatot.

Az új szolgáltatás célja, hogy a kerületben élő családoknak megkönnyítse a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférést, és ezzel a családok életminőségének javításához járuljon hozzá. A gyermekes családoknak lehetőségük van igénybe venni a szállító szolgálat autóját a szükséges fejlesztésre, orvosi rendelőbe, kórházakba, ügyintézéshez eljutáshoz. Az autót az intézmény erre a célra felvett gépkocsivezetője vezeti. Az eddigi tapasztalatok alapján elsősorban a fogyatékkal vagy krónikus betegséggel élő gyermekek szülei számára jelent nagy segítséget a szállítás. Az igénybevétel feltételeit és a szolgáltatás tartalmát a Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat szabályzata tartalmazza.

VII. Szakmai együttműködések

7.1 A Család - és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat közötti együttműködés

A Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai támogatást nyújt a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatnak.

Havi rendszerességgel közös team keretében esetmegbeszélést tart a Szolgálat munkatársainak, ezen túl szükség szerinti konzultációs lehetőséget .

Folyamatosan tájékoztatja a Szolgálatot az általa nyújtott szolgáltatásokról, illetve a Központ területén elérhető más személy, illetve szervezet által nyújtott ellátásokról;

A szociális diagnózis alapján ügyfelet delegál a szolgálat felé.

A Központ és Szolgálat szakmai egységek munkatársai közösségi programok, csoportok és klubok megszervezését, lebonyolítását közösen végzik.

A szociális esetmunka során, a szakmai protokollok előírásai szerint a Szolgálat családsegítője esetmegbeszélést vagy esetkonferenciát szervez a gyermek sorsának mielőbbi rendezése érdekében a Gyermekjóléti Központ helyiségében, a Központ jelzőrendszeri tanácsadója részvételével. A Szolgálat munkatársai jelzik igényüket a Központ szakmai vezetője felé, aki az esetkonferenciák/esetmegbeszélés koordinátora, és aki gondoskodik a moderátor kijelöléséről, továbbá szükség esetén esetmenedzseri részvételről is.

A Család- és Gyermekjóléti Központ és a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat heti rendszerességgel tart intézményi közös teamet.

A két szakmai egység vezetője az intézményvezetővel közösen heti egy alkalommal vezetői teamen egyeztetnek.

Ha hatósági javaslattételre a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat kezdeményezése alapján kerül sor, a Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzsere teszi meg a javaslatot.

Javaslatában megjelöli a kezdeményező Család- és Gyermekjóléti Szolgálat és a gyermeket gondozó családsegítő adatait.

Védelembe vétel esetén a javaslatot mérlegelés nélkül, azonban szükség szerint kiegészítve továbbítja 3 munkanapon belül a gyámhivatal felé.

Hatósági intézkedések nyomán a korábban a Szolgálat által kezelt esetek átadásra kerülnek. Az esetet átvevő esetmenedzser konzultál a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat családsegítőjével.

A gyermeket fenyegető közvetlen és súlyos veszély esetén a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat haladéktalanul, a Család- és Gyermekjóléti Központ értesítése mellett, közvetlenül tesz javaslatot a hatóság intézkedésére.

Ha a Család- és Gyermekjóléti Központ a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat feladatkörébe tartozó szolgáltatás szükségességét észleli, bevonja a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatot a

szolgáltatás nyújtásába, egyéb esetben felhívja a Család- és Gyermejjóléti Szolgálatot a szolgáltatás nyújtására.

7.2 A jelzőrendszer működtetése

Család- és Gyermejjóléti Szolgálat

- a jelzésre köteles szervezeteket felhívja jelzési kötelezettségük írásban – krízishelyzet esetén utólagosan – történő teljesítésére, veszélyeztetettség, illetve krízishelyzet észlelése esetén az arról való tájékoztatásra,
- tájékoztatja a jelzőrendszerben részt vevő szervezeteket és az ellátási területén élő személyeket a veszélyeztetettség jelzésének kötelezettségéről,
- fogadja a beérkezett jelzéseket, felkeresi az érintett személyt, illetve családot, és a szolgáltatásairól tájékoztatást ad,
- a probléma jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a gyermek, az egyén, a család szükségleteihez igazodó intézkedést tesz a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében,
- az intézkedések tényéről tájékoztatja a jelzést tevőt, feltéve, hogy annak személye ismert, és ezzel nem sérti meg a Gyvt. 17. § (2a) bekezdése szerinti zárt adatkezelés kötelezettségét,
- a beérkezett jelzésekről és az azok alapján megtett intézkedésekről heti rendszerességgel jelentést készít a Család- és Gyermejjóléti Központnak,
- a jelzőrendszeri szereplők együttműködésének koordinálása érdekében esetmegbeszélést szervez, az elhangzottakról feljegyzést készít,
- évi hat alkalommal szakmaközi megbeszélés szervez,
- éves szakmai tanácskozást tart és éves jelzőrendszeri intézkedési tervet készít.

A jelzőrendszer kerületi szintű koordinálására a Központ jelzőrendszeri tanácsadót jelöl ki.

7.3 Egyéb intézményekkel való együttműködés

- XVI. kerületi Önkormányzat / különösen a Szociális Iroda és az Egészségügyi és Szociális Bizottság;
- egészségügyi intézmények;
- szociális intézmények / bölcsődék, gondozási központok, bentlakásos intézmények,

- hajléktalanellátó intézmények stb. /;
- oktatási intézmények / óvodák, iskolák, nevelési tanácsadó /;
- munkaügyi központ;
- rendőrség;
- más kerületben működő család- és gyermekjóléti központok/szolgálatok; (ezen belül működő szolgáltatás: Állás-Les munkaközvetítő iroda ZCSSzK)
- közüzemi szervek / Díjbeszedő Rt., ELMŰ stb. /;
- társadalmi szervezetek / Nyugdíjfolyósító Intézet, OEP, stb. ;
- civil szervezetek / különösen Magyar Vöröskereszt Helyi szervezete, GYEA – Gyermekétkeztetési Alapítvány, Lámpás Klub - Vakok és Gyengénlátók Közép-Magyarországi Regionális Egyesületének klubja /
- egyházak

VIII. Az ellátás igénybevételének módja

8.1 Család- és Gyermekjóléti Központ:

8.1.1. Jogszabályban meghatározottak szerint

A Család- és Gyermekjóléti Központ, mint szakmai egység ellátásait a XVI. kerületben élő, ott tartózkodó 0-18 éves gyermekkel rendelkező család, valamint várandós anya veheti igénybe. Az igénybe vétel lehet önkéntes (pl. speciális szolgáltatások), vagy történhet együttműködésre kötelezés alapján (pl. védelembe vétel). Amennyiben a gyermek veszélyeztetettsége megszűnik, vagy a gyermek nagykorúvá válik, és a családnak továbbra is szüksége van támogatásra, vagy azt igényli, akkor az esetmenedzser felhívja a család figyelmét a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatásaira.

A Család- és Gyermekjóléti Központ az esetek önkéntes felkereséssel, vagy jelzést követően kerülnek. A jelzés érkezik jelzőrendszeri tagtól, hivataltól vagy társintézménytől.

A Család- és Gyermekjóléti Központ a szociális esetmunka során szükség esetén igénybe veheti a Család – és Gyermekjóléti Szolgálat egyes szolgáltatásait (pl. adósságkezelési szolgáltatás, munka keresés, adományközvetítés stb.).

A fentiekén túl a Központ együttműködik a szakellátásban lévő gyermekek XVI. kerületben élő szüleivel a vérszerinti családba való visszagondozás céljából.

8.1.2. A Család- és Gyermekjóléti egyéb szolgáltatásai igénybevételének módja

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat kliensei a Központ speciális szolgáltatásait azonos feltételek mellett igénybe vehetik.

Prevenációs programok, klubok *(részletesen lásd. a Szolgálatnál:*

Az intézményben működő programokat, klubokat önkéntesen lehet igénybe venni az illetékességgel bíró gyermekeknek és családoknak.

A Család- és Gyermekjóléti Központ szolgáltatásairól, programjairól a kerületi kiadványokban, újságokban, továbbá az intézmény honlapján (www.napraforgo16.hu) nyújt tájékoztatást a kerület lakosai számára.

8.2 Család- és Gyermekjóléti Szolgálat:

- Alapvetően **önkéntes megkeresés** alapján történik az igénybe vétel, aminek formája lehet személyes megjelenés, telefon, levél, e-mail, illetve online kapcsolatfelvétel. A gondozási folyamat addig tart, ameddig az igénybe vevő és a szakember megállapodása szerint ez szükséges és indokolt.
- A törvény szerinti **jelzőrendszer jelzése** alapján elinduló gondozási folyamatokban a jelzett személyt a családsegítő keresi meg személyesen, telefonon esetleg írásos formában. Együttműködésük addig tart, ameddig a jelzett probléma meg nem oldódik, vagy illetékességünk meg nem szűnik. Kiskorú veszélyeztetése esetén, amennyiben az alapellátási gondozási forma nem elégséges, a családsegítő hatósági intézkedést kezdeményez.
- **Együttműködésre kötelezés** esetén – hatósági intézkedés pl. védelembe vétel kapcsán a szociális segítőmunkát a családsegítő végzi a hatósági intézkedés lezárulásáig.

IX. Jogvédelem

9.1 A szolgáltatást igénybevevők jogainak védelme

- **Ellátottjogi képviselő**

Az ellátottjogi képviselő a személyes gondoskodást nyújtó alap- és szakosított ellátást biztosító intézményi elhelyezést igénybe vevő, illetve szolgáltatásban részesülő részére nyújt segítséget jogai gyakorlásában.

Az ellátottjogi képviselő

- tájékoztat;
- segít az ellátással kapcsolatos kérdések, konfliktusok megoldásában, panaszok megfogalmazásában és kivizsgálásában (kivéve jogviszony keletkezése és megszűnése, áthelyezés);
- a szociális szolgáltatásokat igénybevevő személy képviselőjében járhat el.

- **Gyermekjogi képviselő**

- tájékoztat,
- segít a gyermeknek panasza megfogalmazásában, kezdeményezheti annak kivizsgálását, segíti továbbá a gyermeket az állapotának megfelelő ellátáshoz való hozzájutásban.

A gyermekjogi és ellátottjogi képviselő elérhetősége az intézmény bejáratánál, a kliensváró helyiség faliújságján található.

A gyermekek és szüleik jogaival és kötelezettségeivel kapcsolatos kötelező tájékoztatás megvalósításának módja:

A Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserei, és a Szolgálat munkatársai a klienssel való első találkozás alkalmával tájékoztatják őt a szolgáltatás elemeiről, azok tartamáról és feltételeiről; az intézmény által vezetett, az igénybe vevőről szóló nyilvántartásokról; az intézmény házirendjéről; a panaszjog gyakorlásának módjáról; az irat betekintési jog gyakorlásáról; a jogosult jogait és érdekeit képviselő érdek-képviselői fórumról. Az igénybe

vevő a tájékoztatást írásos formában is megkapja, melynek tényét aláírásával igazolja.

9.2 A szolgáltatást nyújtók munkavégzéssel kapcsolatos jogainak védelme

A Gyermekvédelmi törvény 15.§ (7) bekezdése értelmében a Központ munkatársai büntetőjogi védelem szempontjából közfeladatot ellátó személynek minősülnek.

9.3 Jogorvoslati lehetőségek

A Család- és Gyermekjóléti Központ ellátásait igénybe vevők panasszal élhetnek az intézményvezetőnél, aki tájékoztatást ad a panasz orvoslásának más lehetséges módjáról.

Az intézményvezető a panasz kivizsgálását követően, de legkésőbb a panasz jelzését követő 15 napon belül válaszol a panaszosnak. Amennyiben erre nem kerül sor, a Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzathoz, mint fenntartóhoz lehet fordulni a panasszal, továbbá a gyermekjogi képviselőhöz.

X. Személyi-, tárgyi feltételek, továbbképzés

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998 (IV.30.) NM rendelet (a továbbiakban: NM. rendelet) 1. számú melléklete rendelkezik arról, hogy a fenntartónak, milyen szakmai létszámminimumot kell biztosítania

A NM. rendelettel összhangban az intézmény minden dolgozója megfelelő végzettséggel rendelkezik. A NM. rendelet 3. § (9) a) pontja lehetővé teszi, hogy a létszámminimumon belül az esetmenedzserek és tanácsadók arányát az intézményvezető határozza meg azzal, hogy mindkét munkakört biztosítania kell.

Család – és gyermekjóléti központ:

intézményvezető	1 fő
esetmenedzser/tanácsadó	1 fő/ 7.000 lakos
szociális diagnózist készítő esetmenedzser	1 fő/ intézmény
családsegítő	1 fő/ 4.000 lakos
szociális asszisztens	1 fő/ 10.000 lakos (ajánlott létszám)
óvodai és iskolai szociális segítő	1 fő/1000 köznevelési intézményben nyilván tartott gyermekre

Ezeket a létszámokat intézményünk jelenleg nem éri el, és bár törekszünk a folyamatos bővítésre, de az intézmény épületének méretei ezt erősen korlátok közé szorítják.

A **tárgyi feltételeket** intézményi költségvetésből és pályázati forrásokból finanszírozzuk. Célunk, hogy intézményünk tárgyi feltételeiben megfeleljen a minőségi és hatékony munka követelményeinek, a korszerűségnek, a maximális biztonság, továbbá, hogy az intézményünket felkeresők és az intézmény dolgozói számára a közös munkát és a szakmai profilunk megvalósulását elősegítő atmoszférát alakítsunk ki.

Az intézménybe 2020 júniusától akadálymentesen lehet bejutni. Az épület tetőtérbeépítéssel két szintes, a földszinten a Szolgálat szakmai egység, az emeleten a Központ szakmai egysége helyezkedik el. Dolgozói iroda összesen 9 áll rendelkezésre, az ügyfelek fogadására 3 interjúszoba a földszinten és 2 az emeleten. Ezen túl az intézmény rendelkezik egy konferencia teremmel, mely klubfoglalkozások, team megbeszélések, esetkonferenciák és mediációk alkalmas helyszíne. Mosdóhelység külön van mindkét szinten az ügyfelek és a munkatársak részére, összesen 5 db. A földszinten, az ügyfelek eligazítására és várakozására a recepciót is magában foglaló aula szolgál.

Az irodák a jelenlegi létszámok mellett némileg zsúfoltak, habár alapterületük nem kicsi, de nem a mostani intézményi méretre tervezték őket. Ez a körülmény indokolta, hogy az óvodai és iskolai szociális segítség 2018-as bevezetésével, az ezzel járó jelentős létszámbővítés okán a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ telephelyet kapott a 1165 Budapest, Sasvár utca 101. szám alatt (ami a Centenárium Általános Iskolán belül két tantermet jelent). A két tanterem közül az egyik az óvodai és iskolai szociális segítők irodahelysége, a másik foglalkoztató terem (klub és prevenciós foglalkozások számára).

A szociális esetmunkához tartozó, egyre növekvő adminisztrációs kötelezettségek miatt fontos munkafeltétel, hogy minden adminisztrációt végző munkatárs részére biztosított a külön íróasztal és saját számítógép használat. A számítógépek biztonságos és korszerű műszaki állapotáról folyamatosan gondoskodunk karbantartással, cserével. A dolgozók részére internet hozzáférés, nyomtató és fénymásoló rendelkezésre áll. Az intézmény székhelye klimatizált irodákkal rendelkezik. A dolgozók részére biztosítja az intézmény a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 7.§ szerint a munkavégzéshez szükséges BKK bérletet, továbbá a vidéki dolgozók munkába járásának költségeihez is hozzájárul a vonatkozó² jogszabályok szerint.

Az intézmény két személygépkocsival rendelkezik: a Kertvárosi Családi Szállító Szolgálat

² 39/2010. (II. 26.) Korm. rendelet a munkába járással kapcsolatos utazási költségterítésről

részére, illetve az intézmény dolgozóinak munkavégzéséhez.

Az Intézmény dolgozóinak képzettsége a törvényi előírásoknak megfelelnek. Az Intézmény munkatársai **folyamatosan szakmai képzéseken, konferenciákon** vesznek részt, teljesítve továbbképzési kötelezettségüket a személyes gondoskodást végző személyek továbbképzéséről és a szociális szakvizsgáról szóló 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendeletben foglaltak szerint, továbbá elősegítve a munkacsoporton belüli szakosodást, a munka hatékonyságát, a magas színvonalú szakmai munka megtartását.

Fenti célkitűzés megvalósítását szolgálja a továbbképzési terv, melyet minden év október 1-ig a szakmai vezetők benyújtanak az intézményvezetőnek. Az intézményvezető dönt a továbbképzések megvalósításáról.

A Központ és a Szolgálat vezetői lehetővé teszik a munkatársak számára a szakmai konferenciákon, rendezvényeken való részvételt, olyan módon, hogy az a feladatellátást ne veszélyeztesse, akadályozza.

A segítő szakemberek mentálhigiénés „karbantartása”, az intézményben zajló egyéni gondozási folyamatok közös szakmai normarendszerének kialakítása és összehangolása, továbbá a fluktuáció ellen ható magas színvonalú szervezeti kultúra kialakításának érdekében fontosnak tartjuk a munkatársak rendszeres részvételét szupervízió, szervezetfejlesztési alkalmakon, a különböző tematikus és szakmai egységek team ülésein. A szupervízió biztosítása intézményünk jogszabályi kötelezettsége.

Jelen szakmai program összhangban van az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatával, valamint az Alapító Okirattal.

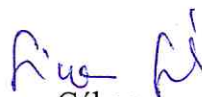
Módosítás ideje: elfogadva /2020. (.....) ESzB határozattal

Módosítás oka: Jogszabály változások nyomán történt szerkezeti átalakulás.

- Az intézmény Szakmai programja módosításokkal és kiegészítésekkel egységes szerkezetben a fenntartó jóváhagyó határozatát követő napon lép hatályba.
- Hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Napraforgó Család – és Gyermekjóléti Központ 2016. januárban készített és elfogadott Szakmai Programja.

Budapest, 2020. 08. 26.

Készítette:

Simon Gábor

Napraforgó Család- és
Gyermejjóléti Központ vezető

Matolcsi Ildikó

Napraforgó Család- és
Gyermejjóléti Szolgálat vezető

Jóváhagyta:

Hanuláné Kurdi Ágnes

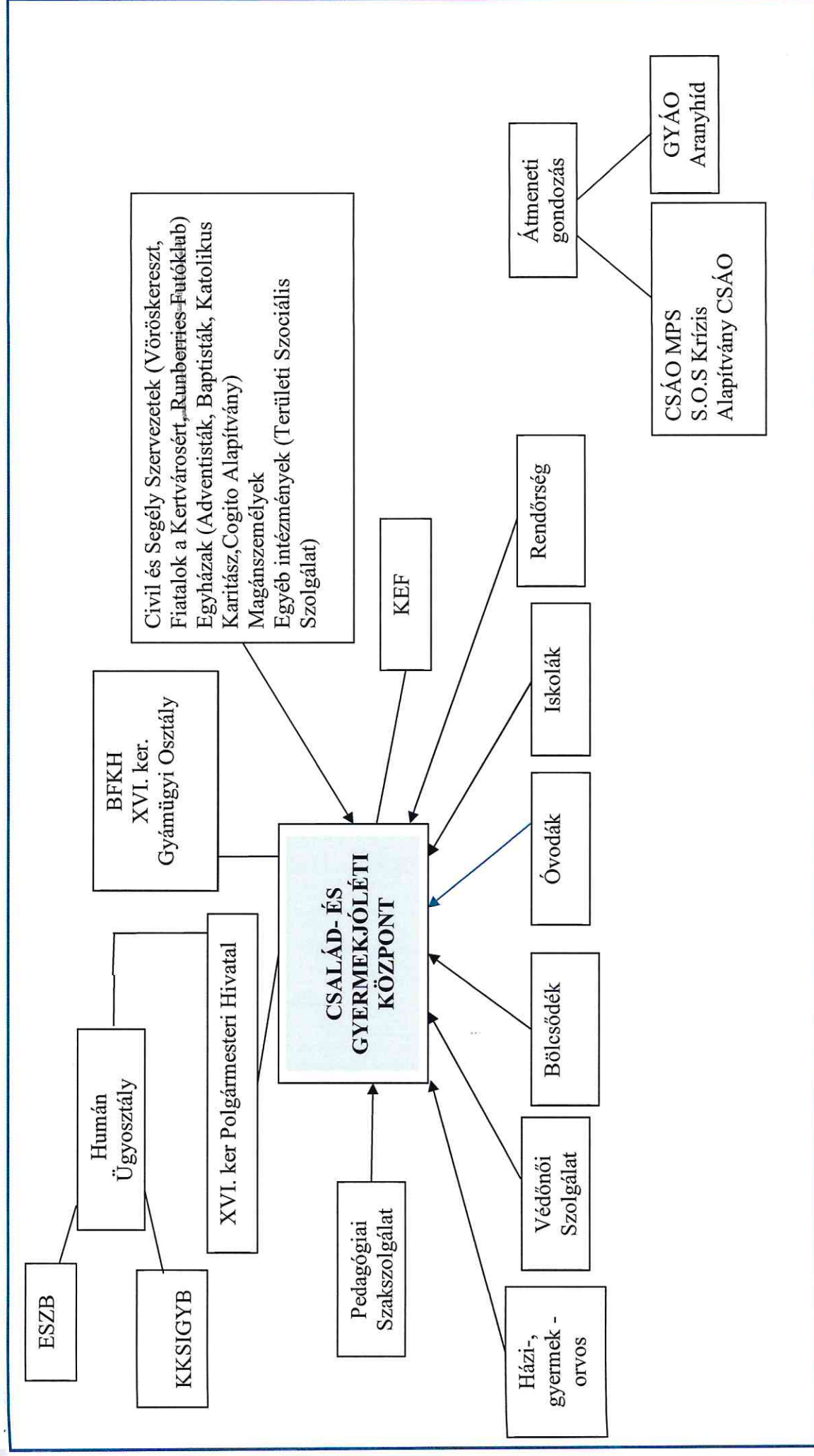
Napraforgó Család- és Gyermejjóléti
Központ intézményvezető

Mellékletek:

1.sz.: Gyermekvédelmi tevékenységet végző intézmények a XVI.
kerületben

2.sz.: Szervezeti és működési szabályzat

Mellékletek

KIVONAT

KÉSZÜLT AZ EGÉSZSÉGÜGYI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁG
2020. SZEPTEMBER 14. NAPJÁN MEGTARTOTT 4. SZ. NYÍLT ÜLÉSÉNEK
JEGYZŐKÖNYVÉBŐL

2. Napirendi pont:

Javaslat a Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ szakmai programjának jóváhagyására

Előterjesztő: Ács Anikó, alpolgármester

107/2020. (IX. 14.) E.SZ.B. határozat:

Budapest Főváros XVI. kerületi Önkormányzat Képviselő-testületének Egészségügyi és Szociális Bizottsága jóváhagyja a **Napraforgó Család- és Gyermekjóléti Központ** szakmai programját az Előterjesztés mellékletét képező tartalommal.

Határidő: 2020. szeptember 14.

Felelős: Dobre Dániel, az Egészségügyi és Szociális Bizottság elnöke

Szavazás eredménye: 6 igen, egyhangú

Budapest, 2020. szeptember 14.
(a jegyzőkönyv dátuma)

Dobre Dániel
bizottsági elnök
sk.

Zánkai Péterné
jegyzőkönyv hitelesítő
sk.

A kivonat hitelélül:

Brücher Zsóka
intézményi referens

A kiállítás dátuma: 2020. szeptember 15.